

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत विविध सेवा सहायकस्तर चौथो तह, सहायक महिला विकास निरीक्षक पदको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमको रूपरेखा निम्नानुसारको हुनेछ ।

प्रथम चरण:- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण:- कम्प्युटर सीप परीक्षण र अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ४०

प्रथम चरण - लिखित परीक्षा योजना (Written Examination Scheme)						
पत्र / विषय		पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या x अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान र सामान्य बौद्धिक परीक्षण	१००	४०	वस्तुगत बहुवैकल्पिक प्रश्न	५० प्रश्न x २ अङ्क	४५ मिनेट
द्वितीय	सामाजिक अध्ययन, कार्यालय संचालन तथा महिला विकास	१००	४०	विषयगत छोटो र लामो उत्तर आउने प्रश्न	१२ प्रश्न x ५ अङ्क ४ प्रश्न x १० अङ्क	३ घण्टा
कूल पूर्णाङ्क		२००				
द्वितीय चरण- कम्प्युटर सीप परीक्षण र अन्तर्वार्ता (Computer Skill Test & Interview)						
विषय		पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		समय	
कम्प्युटर सीप परीक्षण		१०	प्रयोगात्मक		१५ मिनेट	
व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता		३०	मौखिक			

द्रष्टव्यः

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- परीक्षार्थीहरूबाट यस पाठ्यक्रममा रहेका विषयबस्तुहरूका मिल्दा शीर्षकहरूमा लुम्बिनी प्रदेशको विशेष ज्ञान अपेक्षा गरिएको छ ।
- परीक्षार्थीले कुनै पनि प्रकारका क्याल्कुलेटर, मोबाइल वा यस्तै प्रकारका विद्युतीय उपकरण परीक्षा हलमा लैजान पाइने छैन ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- विषयगत प्रश्नका लागि तोकिएका १० अङ्कका प्रश्नहरूको हकमा १० अङ्कको एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुई भन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ ।
- परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्कभार पत्र/विषयको विषयवस्तु (पाठ्यवस्तु) मा दिईएको अनुसार हुनेछ ।
- यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरू तथा नीतिहरू विज्ञापन हुँदाको वखत (संशोधन भएका वा संशोधनभई हटाईएका वा थप गरी संशोधनभई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्भन्धनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको कम्प्युटर सीप परीक्षण र अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति :- २०७९।०८।१८ गते

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत विविध सेवा सहायकस्तर चौथो तह, सहायक महिला विकास निरीक्षक पदको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथमपत्र :- सामान्य ज्ञान र सामान्य बौद्धिक परीक्षण

१. सामान्य ज्ञान

७० अङ्क

- १.१. नेपालको भूगोल - भौगोलिक अवस्था, धरातलीय स्वरूप र प्राकृतिक सम्पदा (जलस्रोत, जीवजन्तु, वनस्पति, माटो, खनिज पदार्थ, पहाड)
- १.२. नेपालको इतिहास (प्राचीन कालदेखि हालसम्म)
  - १.२.१. किराँतकाल, लिच्छविकाल र मध्यकाल; सामाजिक, सांस्कृतिक, आर्थिक एवं राजनीतिक अवस्था
  - १.२.२. आधुनिक इतिहास (नेपालको एकीकरण देखि हालसम्म); राजनीतिक घटनाक्रम, सामाजिक, सांस्कृतिक र आर्थिक अवस्था
- १.३. नेपालको सामाजिक अवस्था, परम्परा, मूल्य र मान्यता, धर्म, जातजाति, भाषाभाषी, संस्कृति, कला, साहित्य, संगीत, सांस्कृतिक सम्पदा र आर्थिक अवस्था (कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, संचार, विकास योजना) सम्बन्धी जानकारी
- १.४. मानव जीवनमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने विज्ञानका प्रमुख आविष्कार र नवीनतम गतिविधिहरू
- १.५. पर्यावरण, जैविक विविधता, दिगो विकास, जलवायु परिवर्तन, वातावरण व्यवस्थापन, प्रदूषण, जनसंख्या, शहरीकरण, बसोवास (बसाईसराई), गरीबी, स्वास्थ्य, रोग, खाद्य र पोषण सम्बन्धी जानकारी
- १.६. नेपालको शासनपद्धति र सरकार - संविधान, राजनीतिक व्यवस्था, संघ, प्रदेश र स्थानीय तह
- १.७. संयुक्त राष्ट्रसंघ, सार्क र बिस्टेक सम्बन्धी जानकारी
- १.८. राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, खेलकूद, पुस्तक, पुरस्कार, कला, साहित्य, संगीत सम्बन्धी राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक गतिविधिहरू

२. सामान्य बौद्धिक परीक्षण

३० अङ्क

बौद्धिक परीक्षण: शाब्दिक तार्किक परीक्षण, मात्रात्मक (संख्यात्मक वा अंक सम्बन्धी) तार्किक परीक्षण र अशाब्दिक अमूर्त तार्किक परीक्षण ।

- २.१. शाब्दिक तार्किक/चार्तुयता परीक्षणमा बोध, शब्दज्ञान, अनुक्रम, समरूपता, वर्गीकरण, कोडिङ- डिकोडिङ, दिशा र दुरी ज्ञान परीक्षण, तर्क विचार सम्बन्धी, श्रेणीक्रम (पंक्तिक्रम), आगमन induction), निगमन (deduction) विषयवस्तुबाट प्रश्नहरू समावेश गरिनेछ ।
- २.२. मात्रात्मक (संख्यात्मक वा अंक सम्बन्धी) तार्किक परीक्षणमा अनुक्रम (श्रेणीक्रम), समरूपता, वर्गीकरण, कोडिङ, छोडिएका संख्या (अक्षर/संकेत) मिलाउने, साभा गुण, मेट्रिक्स, तथ्यांक व्याख्या, तथ्यांक जाँच (रुजु), अंक गणितीय तर्क /क्रिया सम्बन्धी विषयवस्तुबाट प्रश्नहरू समावेश गरिनेछ ।
- २.३. अशाब्दिक तार्किक परीक्षणमा अनुक्रम, समरूपता, एकरूपता, वर्गीकरण, चित्रात्मक विश्लेषणात्मक तर्क सम्बन्धी, भेन चित्र, मेट्रिक्स, त्रिभुज र वर्गहरूको रचना, चित्र वा आकृति बनावट र विश्लेषण विषयवस्तुबाट प्रश्नहरू समावेश गरिनेछ ।

प्रथमपत्र सामान्य ज्ञान र सामान्य बौद्धिक परीक्षण विषयका पाठ्यक्रमका एकाईहरूबाट सोधिने प्रश्नहरूको संख्या निम्नानुसार हुनेछ ।

प्रथमपत्र	सामान्य ज्ञान								सामान्य बौद्धिक परीक्षण		
अङ्कभार	७०								३०		
एकाई	१.१	१.२	१.३	१.४	१.५	१.६	१.७	१.८	२.१	२.२	२.३
प्रश्न संख्या	४	४	७	२	८	३	३	४	५	५	५
जम्मा प्रश्न	(Level I = २१ र Level II = १४) जम्मा ३५								१५		

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत विविध सेवा सहायकस्तर चौथो तह, सहायक महिला विकास निरीक्षक पदको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र:- सामाजिक अध्ययन, कार्यालय संचालन तथा महिला विकास

Section -A	२ प्रश्न x १० अङ्क = २० अङ्क	४० अङ्क
	४ प्रश्न x ५ अङ्क = २० अङ्क	

१. सामाजिक अध्ययन

- १.१. नेपालको भूगोल (भौगोलिक स्थिति), धरातलीय स्वरूप, हावापानी, जनजीवनमा भौगोलिक अवस्थाको प्रभाव र नक्सासम्बन्धी सामान्य जानकारी
- १.२. नेपालको राजनैतिक विभाजन, सरकारका तहहरू र विविधतामा एकता
- १.३. नेपालको विकासका पूर्वाधारहरू (शिक्षा, स्वास्थ्य, यातायात, सञ्चार, खानेपानी, विद्युत तथा अन्य ऊर्जाका श्रोतहरू) को विकासको अवस्था
- १.४. नेपाली समाजका परम्परा, सामाजिक मूल्य र मान्यता, प्रचलित प्रमुख धर्म, जातजाति, भाषाभाषी र संस्कृति
- १.५. सामाजिक समस्या र विकृतिहरू तथासुधारका उपायहरू
- १.६. सामाजिक द्वन्दका कारण, असर र द्वन्द व्यवस्थापनका उपायहरू
- १.७. नेपालको संविधान (भाग १ देखि ५ तथा अनुसूचीहरू)
- १.८. सरकारका तीन तह बीच राजनैतिक, आर्थिक र प्रशासनिक अन्तरसम्बन्ध
- १.९. नेपालको सार्वजनिक प्रशासन र सुशासन

२. स्वास्थ्य, जनसङ्ख्या र वातावरण

- २.१ रोग, पोषण, दुर्व्यसन र सामुदायिक स्वास्थ्य
  - २.१.१ रोगको परिचय, सर्ने र नसर्ने रोग, सरुवा रोग सर्ने माध्यमहरू
  - २.१.२ पोषण, सन्तुलित भोजन (परिचय, महत्व) तथा कुपोषण (कारण तथा समाधान)
  - २.१.३ धूमपान, मद्यपान र लागूपदार्थ दुर्व्यसन : कारण, असर र बच्ने उपायहरू
  - २.१.४ सामुदायिक स्वास्थ्यको अवधारणा, नेपालका प्रमुख स्वास्थ्य समस्याहरू र यसको समाधानमा व्यक्ति, परिवार र समुदायको भूमिका
  - २.१.५ उपभोक्ता स्वास्थ्यको परिचय र महत्व
- २.२ जनसाङ्ख्यिकी, जनसङ्ख्या परिवर्तन र जनसङ्ख्या व्यवस्थापन
  - २.२.१ नेपालको जनसङ्ख्या स्थिति, जनसङ्ख्या वितरण, जनसाङ्ख्यिक तत्व, प्रक्रिया र मापन
  - २.२.२ जनसङ्ख्या परिवर्तनका कारणहरू र तीव्र जनसङ्ख्या बृद्धिका असरहरू
  - २.२.३ जनसङ्ख्या व्यवस्थापन
- २.३ वातावरण व्यवस्थापन
  - २.३.१ वातावरण व्यवस्थापनको परिचय र महत्व
  - २.३.२ वातावरणीय समस्या, कारण, असर र समाधानका उपायहरू

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत विविध सेवा सहायकस्तर चौथो तह, सहायक महिला विकास निरीक्षक पदको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

Section -B	२ प्रश्न x १० अङ्क = २० अङ्क	४० अङ्क
	४ प्रश्न x ५ अङ्क = २० अङ्क	

३. **लैङ्गिक समानता, महिला सशक्तीकरण र समावेशीकरण सम्बन्धी जानकारी**
- ३.१ लैङ्गिक अवधारणा र समावेशीकरण
- ३.१.१ लिंग र लैङ्गिकता सम्बन्धी अवधारणा
- ३.१.२ लैङ्गिक समानता, समता र विभेद
- ३.१.३ लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण र महिला सशक्तीकरण
- ३.१.४ सामाजिक समावेशीकरणको अवधारणा
- ३.१.५ लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकहरूको संरक्षण, सशक्तीकरण र विकास
- ३.२ लैङ्गिकतामा आधारित हिंसा
- ३.२.१ लैङ्गिकतामा आधारित हिंसाको अवधारणा
- ३.२.२ घरेलु हिंसाका कारण र रोकथामका उपायहरू
- ३.२.३ मानव बेचबिखन तथा ओसार पसारका कारण र रोकथामका उपायहरू
- ३.२.४ प्रथा, परम्परा र संस्कृतिको नाममा हुने लैंगिक हिंसा र रोकथामका उपायहरू
- ३.३ बाल अधिकार, सामाजिक न्याय र सामाजिक सुरक्षा
- ३.३.१ बाल अधिकार सम्बन्धी जानकारी: परिभाषा र क्षेत्र
- ३.३.२ बालबिवाह र बाल श्रम सम्बन्धी समस्या र अन्त्यका लागि भएका प्रयासहरू
- ३.३.३ सामाजिक न्याय र सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी व्यवस्था
- ३.३.४ न्यायिक समिति र बाल अधिकार तथा काम कर्तव्य र अधिकार
- ३.३.५ बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, एकल महिला, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति लगायतलाई राज्यले उपलब्ध गराएको सामाजिक सुरक्षा व्यवस्था सम्बन्धी जानकारी
- ३.४ सामाजिक परिचालन कार्यक्रम
- ३.४.१ महिला विकास कार्यक्रम: परिकल्पना, ध्येय, उद्देश्य, लक्षित समूहको पहिचान, समूह गठन विधि, बचत र बचत परिचालन, समिति गठन, संस्था गठन र दर्ता प्रक्रिया
- ३.४.२ प्रजनन स्वास्थ्यका ९ (नौ) क्षेत्रहरू: परिवार नियोजन, सुरक्षित मातृत्व, नवजात शिशु स्याहार, गर्भपतनका जटिलताहरूको रोकथाम तथा उपचार, जननेन्द्रिय संक्रमण/यौन रोग तथा एच.आई.भी./ एड्स, बाँझोपनको रोकथाम तथा उपचार, किशोरावस्थामा प्रजनन स्वास्थ्य, उमेर ढल्केका महिलाहरूको स्वास्थ्य समस्या र लैङ्गिकतामा आधारित हिंसा ।
- ३.४.३ सामाजिक परिचालन कार्यक्रमको परिचय, महत्व र उपलब्धी
- ३.४.४ टोल विकास संस्थाको स्थापना र परिचालन

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत विविध सेवा सहायकस्तर चौथो तह, सहायक महिला विकास निरीक्षक पदको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

Section -C	४ प्रश्न x ५ अङ्क = २० अङ्क	२० अङ्क
-------------------	-----------------------------	---------

४. कार्यालय व्यवस्थापन तथा विविध

४.१ कार्यालय संचालन

४.१.१ पत्रव्यवहार / चिट्ठीपत्र

- ❖ परिचय, उद्देश्य, चिट्ठीका प्रकार: प्रयोग र प्राथमिकताको आधारमा
- ❖ दर्ता, चलानी, टिप्पणी लेखन र मेमो (Memo)

४.१.२ अभिलेख व्यवस्थापन

- ❖ अभिलेख व्यवस्थापनको परिचय, उद्देश्य र आवश्यकता
- ❖ फाइलिङ सम्बन्धी जानकारी
- ❖ कार्यालय व्यवस्थापनमा सूचना प्रणालीको आवश्यकता र महत्व

४.१.३ बैठक व्यवस्थापन र माइन्यूट लेखन

४.२ सार्वजनिक सेवा प्रवाह सम्बन्धी सामान्य जानकारी

४.३ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ सामान्य जानकारी

४.४ घटना दर्ता सम्बन्धी जानकारी

*****

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत विविध सेवा सहायकस्तर चौथो तह, सहायक महिला विकास निरीक्षक पदको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

विषय:- कम्प्यूटर सीप परिक्षण (Computer Skill Test)

1. Windows basic
  - ❖ Introduction to Graphical User Interface
  - ❖ Starting and shutting down Windows
  - ❖ Basic Windows Elements - Desktop, Taskbar, My Computer, Recycle Bin, etc.
  - ❖ Concept of files and folders
  - ❖ Searching files and folders
2. Word processing/ MS Word
  - ❖ Creating, saving and opening documents
  - ❖ Typing in Devanagari and English
  - ❖ Text formatting (Font, Size, Color, Underline, Italic, Bold, etc) and paragraph formatting (alignment, indentation, spacing)
  - ❖ Inserting header, footer, page number
  - ❖ Page setting (margin, page size, orientation), previewing and printing of documents

प्रयोगात्मक परीक्षा योजना (Practical Examination Scheme)

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	विषयवस्तु शिषक	अङ्क	समय
कम्प्यूटर सीप परिक्षण (Computer Skill Test)	१०	प्रयोगात्मक (Practical)	Devanagari Typing	२.५ अङ्क	५ मिनेट
			English Typing	२.५ अङ्क	५ मिनेट
			Windows basic and Ms-Word	५ अङ्क	५ मिनेट

अंग्रेजी वा देवनागरी Typing Skill Test को लागि निर्देशन:-

1. देवनागरी Typing Skill Test को लागि १५० शब्दहरूको एउटा Text दिइनेछ र देहाय अनुसार अंक प्रदान गरिनेछ:-

शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct Words/Minute)	पाउने अंक
५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	० अंक
५ वा सो भन्दा बढी र ७.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.५० अंक
७.५ वा सो भन्दा बढी र १० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.७५ अंक
१० वा सो भन्दा बढी र १२.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.०० अंक
१२.५ वा सो भन्दा बढी र १५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.२५ अंक
१५ वा सो भन्दा बढी र १७.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.५० अंक
१७.५ वा सो भन्दा बढी र २० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.७५ अंक
२० वा सो भन्दा बढी र २२.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.०० अंक
२२.५ वा सोभन्दा बढी र २५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.२५ अंक
२५ वा सो भन्दा बढी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.५० अंक

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत विविध सेवा सहायकस्तर चौथो तह, सहायक महिला विकास निरीक्षक पदको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

2. English Typing Skill Test को लागि २०० शब्दहरूको एउटा Text दिइनेछ र देहाय अनुसार अंक प्रदान गरिनेछ:-

शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct Words/Minute)	पाउने अंक
६ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	० अंक
६ वा सो भन्दा बढी र ९ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.५० अंक
९ वा सो भन्दा बढी र १२ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.७५ अंक
१२ वा सो भन्दा बढी र १५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.०० अंक
१५ वा सो भन्दा बढी र १८ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.२५ अंक
१८ वा सो भन्दा बढी र २१ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.५० अंक
२१ वा सो भन्दा बढी र २४ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.७५ अंक
२४ वा सो भन्दा बढी र २७ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.०० अंक
२७ वा सोभन्दा बढी र ३० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.२५ अंक
३० वा सो भन्दा बढी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.५० अंक

3. अंग्रेजी वा देवनागरी Typing मा दिइएको Text लाई आधार मानी टाइप गरेको Text सँग भिडाई चेक गरिनेछ । दिइएको अंग्रेजी वा देवनागरी Text मा उल्लेखित स्थान बमोजिम परीक्षार्थीहरूले आफ्नो Text मा Punctuation टाइप नगरेको पाइएमा त्यसको शब्दमा गणना गरिने छैन । तत्पश्चात निम्न Formula प्रयोग गरी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट(Correct words/minute) निकालिनेछ ।

Formula:

$$\text{शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct words/minute)} = \frac{\text{Total Words typed} - \text{Wrong words}}{5}$$

*****